

Рецензия

от

Доц. д-р Венелин Шурелов

преподавател

в Национална художествена академия, София

относно дисертационен труд

за присъждане на образователната и научна степен

Доктор

по научна специалност

„Изкуствознание и изобразителни изкуства“

Автор:

Радослав Генчев Мъглов

Тема:

**ГРАНИЧНОСТ В ИНТЕРПРЕТАЦИИТЕ НА
ТЕЛЕСНОТО В СЪВРЕМЕННОТО ИЗКУСТВО**

Научен ръководител:

проф. д. изк. Свилен Стефанов

София, 2022

1. Данни за процедурата

Дисертационният труд напълно отговаря на Закона за РАСРБ и прилагането му във НХА. През периода на осъществяване на дисертацията няма допуснати нарушения. Представените материали и документи от Радослав Генчев Мъглов отговарят на необходимите изисквания. Посочените публикации по темата са референтни на дисертацията. Спазени са всички срокове. Докторантът демонстрира сериозни компетенции и мотивация в процеса на създаване на дисертацията.

2. Характеристика на дисертационния труд

Обемът на дисертацията включва общо 161 страници. Структурата на дисертацията съдържа увод, изложение в три глави и приноси. Библиографията обхваща 112 източници, от които 14 на български език, 63 на латиница и 35 от интернет.

В увода са включени предмета, целите и задачите на настоящето изследване, както и описание на труда с неговата актуалност и изложението на проблема. Представени са методологията, границите на изследването и историко-философския контекст.

Авторът разгръща детайлно темите посочени в заглавията на отделните глави: **Глава I** „Тялото-инструмент, Антропологични фактори и практиките в съвременното изкуство; утилитаризираното тяло; пърформанс; телесни модификации; обективизация; другост“, **Глава II** „Partes extra partes; жертвоприношение; тялото лишено от виталност; интегритет и фрагментарност на тялото; артистични интерпретации към съдържанието на тялото; тялото на кръст“, **Глава III** „Артистичен акт - функция на тялото: соматично преживяване, текст и образ; ексноминация - абстрактизация; сингулярности на текста, образа и телесното“.

Дисертацията представя много задълбочен опит за систематизиране на голямото разнообразие от проблеми в една сложна и маргинализирана проблематика.

На разположение на академичната общност е едно изчерпателно проучване, което надгражда и допълва вече съществуващи изследвания по темата.

Радослав Мъглов коректно ни ориентира в една среда от примери, специфична терминология и авторски концепции, като в допълнение ни предоставя възможността през темата за тялото и телесното да се отразят важни тенденции в световното изкуство. Представени са задълбочено процеси и автори, които се развиват в България.

Историята на изкуството ни помага в обобщението, че създаването на изображения е една от първичните антропологични способности и неин централен модел е човешкото тяло. Въпросът за човешкото само-осъзнаване е свързано с формите на изобразяване. Без образи на себе си т.е. изображения на себе си, ние сме непонятни за себе си. Нещо повече, историята на човешкия образ, е израз на човешкото тяло, което активно участва в историята на мисълта и презентира нейното развитие във времето. Човешкото тяло е в епицентъра на тези процеси, веднъж самото то видяно като механизъм, друг път задаващо биологични алгоритми на небиологични, изкуствени тела, за да стигнем и до изкуствените регулационни системи, каквито са кибернетичните, съществуващи между биологичния организъм и различни електронно-механични системи. Дисертацията ни убеждава, че съвременното изкуство генерира много нови интерпретации на телесното, които са понякога радикални или пък банални, екзотични или жестоки, брутални или авангардни. Новите практики

въвеждат такива телесни конструкции, в които тялото се превръща в изключителен източник на естетически стратегии, стойности и симптоми.

Трудът е посветен на идеологическата и естетическа фрагментация на тялото, водеща до развитието на различни художествени езици. Пърформанс, боди хакинг, боди арт, карнално изкуство, инструментализация на тялото, аватари, акционизъм и активизъм са част от множеството неологизми в граматиката на съвременното изкуство. С използването на собствената телесност на художника, като средство за изразяване, се утвърждава много по-могъщ начин на комуникация. Процес напълно съответен на новите парадигми свързани с глобализацията и техническата свързаност.

Дисертацията ни уверява, че работейки не само с визуални, но и с биологични и механични средства, художниците не само развиват научни постижения в своето изкуство, но и предприемат нови форми на изследване. Тялото като „месо” и погледа в бъдещето, където хората ще водят безсмъртно, безтелесно, дигитално съществуване, края на уникалният феномен наречен тяло, инвалидизираното и протезирано тяло, представата за „тяло без органи”, са все стъпки в процесът на изграждане на една псевдо телесност, наситена с мощен технологичен шум. В дисертацията са разгледани индивидуалните и колективни естетически аномалии, отнасящи се до тялото и телесността в дигиталните платформи за споделяне и изграждането на дигитална идентичност.

Важно е да изтъкнем, че за съвременното изкуство в декадите след средата на ХХ век, които разглеждаме като години на протести, социален активизъм, борби за права, артистите се открояват с индивидуалната свобода да изразят, често през директно телесно изживяване, своята рефлексия. Телесната перформативност, ритуализирания личен опит, болезнените боди арт акции, полуполитическите провокации, артистичния нихлизъм, авторските хепънинги, представляват един механизъм за регулиране на общественото тяло. Авторът е част от имунната система на колективното тяло и участва активно в самооценката му, самоизграждането му, авторегенерацията му.

Разгледана е темата за физическия ъпгрейд на човешкото тяло и неговото непрестанно актуализиране. Технологични добавки, всевъзможни екстеншъни, позитивни протези, биология - направи си сам (DIY), биопънк, биохакинг, трансхуманизъм и теории за постчовека, са едни от названията, които маркират необходимостта от разширяване на физическите и интелектуалните способности.

Изследването се занимава с различна задълбоченост с теориите и постиженията в области, като трансхуманизъм, биоинформатика, биотехнология, евгеника, социално инженерство, хакерство, футуризм, насочена еволюция, дигитално безсмъртие, модификация на тялото, кибернетика, джендър теория и др.

Настоящият текст е насочен към изкуство, което пресича границите между художествената идея и научния експеримент, като теренът за това драматично пресичане е човешкото тяло. Вдъхновени от процесите за преобразуване, протичащи в интериора на човешкото тяло – генетични, психични, поведенчески и технически, оставаме с впечатлението, че тялото е поставка за утопичен дизайн. С намесата на медицината, хирургията и необходимостта от лабораторна работна среда се изменя „палитрата“ и „платното“ на художниците. Новите средства и новата среда са импланти, медии, микрочипове, компютърни симулации, холография, човешки протези, експериментална фотография, статистика, пластични операции, фрактали,

роботика, виртуална реалност, мрежи, сателити, видео, телероботи, телетранспорт, телематика, геноми, биотехнология, ДНК и пр.

Изброените художествени средства и работна среда са в постоянна динамика и бърза обмяна. Скоростния ритъм на различни нововъзникващи медии, практики и теории изискват постоянен аналитичен и критически преглед. В опита на автора да обобщи и разгърне тази комплексна проблематика се забелязват и затруднения. В различни части на дисертацията преобладава философско-антропологичното изложение. Особено в трета глава тази тенденция доминира и авторът трудно се справя със структурирането и обосновката в текста. Изложените твърдения са фрагментирани и не следват ясна логика. Липсва заключение, което да свърже отделните части на дисертацията и да обобщи изводите от изследването. В съдържанието на последната част от дисертацията „Приноси и маркиране на посоки за следващо развитие“, липсва добра систематизация и класификация на приносите. Подобно е и общото впечатление за труда, който представя отлична колекция от примери и интригуващо съдържание, но неубедителен в изграждането на вътрешната логика на изложението и смислови връзки между частите.

3. Основни приноси на дисертационния труд:

Дисертационния труд има безспорни приноси в систематизирането на голям обем от информация свързана с философски и антропологични изследвания спрямо тялото и телесното. Докторантът анализира проучената област и я поставя в контекста на съвременното изкуство. От друга страна ни позволява да разширим интерпретационния модел на художествените процеси предефиниращи тялото и да ги разположим в зоната на социалното. Това е особено важно по отношение на идеята за граничността, едно пространство на смисъла, където обикновено разполагаме ненормативни образи и идеи. Граничността е другото име на другостта. Авторът насочва вниманието ни към обществените табути, маргиналното, девиантното, чудовищното и ни води към предефиниране на естетическите рамки. Безспорна е важноста на представените в дисертацията артистични практики в областта на трансхуманизма и постхуманизма. Приносът на дисертацията е значим в усилието да се насочи внимание към процесите касаещи многопластовата тематика и в локалния контекст на българското изкуство.

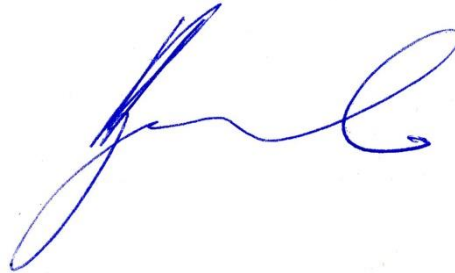
Дисертацията предоставя достатъчно информация за подобни бъдещи изследователски проекти. Преводната литература в тази област е изключително малка, особено в сравнение с огромният обем изследвания и публикации в чужбина. Използвам повода да обърна внимание на автора към скромната библиография на изследването. Подобни текстове ще допринесат за още по-доброто познание и позициониране на този род художествени практики. Дисертационният труд е стойностно научно-теоретично изследване, с висока обществена и творческа значимост.

4. Заключение:

Намирам Радослав Мъглов за усърден и креативен професионалист. Той успешно е интегрирал богатството си от знания в амбициозен, тематично и структурно сложен проект, какъвто е неговият дисертационен труд. Дисертацията е изчерпателна и представя широк списък от автори и примери. Подкрепям труда заради обстойно разгледаните авторски практики и въвеждането в академичната общност на рядко поставяни проблеми.

В заключение, давам своята положителна оценка и препоръчвам на уважаемите членове на научното жури да гласуват положително за присъждането на образователната и научна степен „доктор“ на докторанта **Радослав Генчев Мъглов** по професионално направление 8.2. „Изкуствознание и изобразително изкуство“.

Доц. д-р Венелин Шурелов
София, 21. 10. 2022

A handwritten signature in blue ink, consisting of a large, stylized initial 'V' followed by a series of loops and a final flourish.